

บทที่ 5

สรุปและเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “ปริศนาพระหมี : กรณีศึกษาอำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ” มีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมข้อมูลพระหมี ศึกษาลักษณะและเนื้อหาพระหมี พร้อมทั้งศึกษาประโยชน์และคุณค่าจากพระหมี

การเก็บข้อมูลใช้วิธีสัมภาษณ์และสังเกตการณ์ โดยสัมภาษณ์ผู้เล่นปริศนาพระหมี 3 คน เป็นนายโรงผู้ตั้งปริศนา 1 คน และผู้ตอบปริศนาพระหมี 2 คน อีกทั้งได้สังเกตการเล่นพระหมีที่อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ

การวิจัยสรุปได้ดังนี้

พระหมีเป็นปริศนาคำทายที่ประยุกต์มาจากปริศนาคำทายพระหมีของจีน และได้พัฒนาจนกลายเป็นปริศนาคำทายรูปแบบหนึ่งของไทย

พระหมีที่อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ เล่นเป็นครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 2478 ในงานนิมิตการหลวงพ่อบ้าน ภายหลังมีเล่นในงานลอยกระทง หรืออาจจัดให้เล่นในเทศกาลต่าง ๆ นิยมเล่นตอนกลางคืน โรงพระหมีจะจัดเป็นเวที มีมู่ลี่กันเป็นส่วนหน้าและส่วนหลัง ผู้ตั้งปริศนาหรือนายโรงพระหมีจะอยู่หลังมู่ลี่ พร้อมอุปกรณ์ กลอง กริ่ง สมุดจดปริศนาและคำตอบ สำหรับด้านหน้ามู่ลี่ จะมีลวดเขียนสำหรับแขวนปริศนา ด้านข้างวางรางวัล สำหรับผู้ตอบถูก นอกจากจะเล่นพระหมีที่โรงพระหมีตามเทศกาลต่าง ๆ แล้ว ยังใช้เล่นขามว่างกับญาติพี่น้อง หรือเพื่อนฝูงได้ด้วย

นายโรงจะคิดคำตอบก่อนตั้งปริศนา คำตอบมี 4 ลักษณะ คือ ลักษณะห้องเสียง ซึ่งมีทั้งห้องเสียงพยางค์ พยัญชนะ รวมถึงสระ ลักษณะผันวรรณยุกต์ ลักษณะสวนคำ และลักษณะค่อคำ สำหรับปริศนาพระหมีมี 2 ลักษณะ คือ ปริศนาอักษรและปริศนาภาพ ปริศนาอักษร นิยมเขียนเป็นร้อยกรองตามความถนัดของผู้ตั้งปริศนา เช่น โคลง กาพย์ยานี 11 กาพย์ฉิ่ง 16 สักวา กลอนดอกสร้อย มีปริศนาที่คิดขึ้นเป็นลักษณะเฉพาะของพระหมี คือ กระจุมกระจิม จุลพจน์ จตุพจน์ และทศ ส่วนปริศนาภาพ ผู้ตั้งปริศนาจะวาดภาพให้ตีความ

เนื้อหาพะหมี่แบ่งได้ 25 หมวดดังนี้

1. พะหมี่เกี่ยวกับพืช
2. พะหมี่เกี่ยวกับสัตว์
3. พะหมี่เกี่ยวกับอาหารการกิน
4. พะหมี่เกี่ยวกับสิ่งของเครื่องใช้
5. พะหมี่เกี่ยวกับอาวุธ เครื่องป้องกัน และการรบ
6. พะหมี่เกี่ยวกับร่างกาย
7. พะหมี่เกี่ยวกับโรคและการรักษา
8. พะหมี่เกี่ยวกับบุคคล
9. พะหมี่เกี่ยวกับอาชีพ หน่วยงาน และยศตำแหน่ง
10. พะหมี่เกี่ยวกับสถานที่
11. พะหมี่เกี่ยวกับพาหนะ
12. พะหมี่เกี่ยวกับอาคารสิ่งก่อสร้าง
13. พะหมี่เกี่ยวกับธรรมชาติ
14. พะหมี่เกี่ยวกับนันทนาการ
15. พะหมี่เกี่ยวกับการสื่อสาร
16. พะหมี่เกี่ยวกับจำนวน
17. พะหมี่เกี่ยวกับภาษา
18. พะหมี่เกี่ยวกับสรรพนามและคำเครือญาติ
19. พะหมี่เกี่ยวกับดนตรีและนาฏศิลป์
20. พะหมี่เกี่ยวกับพิธี ประเพณี ศาสนา ถิ่นทิ และความเชื่อต่าง ๆ
21. พะหมี่เกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์หรือกลุ่มชน
22. พะหมี่เกี่ยวกับวรรณคดี นิยาย นิทาน และบทประพันธ์ต่าง ๆ
23. พะหมี่เกี่ยวกับสี
24. พะหมี่เกี่ยวกับกริยาอาการ ความรู้ตื้นก้นึกคิด สภาพ และลักษณะต่าง ๆ
25. เบ็ดเตล็ด คือ พะหมี่ที่ไม่สามารถจัดเข้าหมวดหมู่ข้างต้นได้

พะหมี่ได้สะท้อนภาพผู้เล่นว่าเป็นผู้รอบรู้ เป็นนักคิด สำหรับนายโรงยังต้องเป็นผู้
เฝ้าสละ เวลาและกำลังทรัพย์ เพื่อเขียนปริศนา โจทย์อุปกรณ์และของที่เป็นรางวัล สะท้อนภาพ
สังคมแต่ละกลุ่ม ทั้งที่เกิดในเมืองไทยและต่างแดน สะท้อนทัศนคติ ความเชื่อ ค่านิยม คำ
สอน วัฒนธรรม ภาษา และการเรียนรู้

พะหมี่ให้ความบันเทิงที่แฝงด้วยความรู้หลายแขนง นอกจากนี้ยังได้รับรู้เรื่องราวใน
อดีต ส่งเสริมให้กล้าคิดกล้าแสดงออกในทางที่ถูกที่ควร ฝึกให้รู้จักสังเกต เคารพศรัทธา และมี
สัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น ดังนั้นจึงควรเผยแพร่และอนุรักษ์การเล่นพะหมี่ไว้

ข้อเสนอแนะทั่วไป

สถานศึกษาคำๆ เช่น โรงเรียน มหาวิทยาลัย ควรสอนเกี่ยวกับปริศนาคำทาย
พะหมี่และองค์กรในท้องถิ่น เช่น สภาวัฒนธรรมจังหวัด สภาวัฒนธรรมอำเภอ ควรจัดให้มี
การเล่นพะหมี่ เพื่อเผยแพร่และอนุรักษ์การเล่นพะหมี่ไว้

ข้อเสนอแนะเพื่อวิจัยครั้งต่อไป

ศึกษาพะหมี่จังหวัดสมุทรปราการเปรียบเทียบกับพะหมี่ของจังหวัดอื่น เช่น จังหวัด

ชลบุรี

พะหมี่ สุว

โกลี สุว

คำพิศ สุว

จังหวัด

การชว

กรม 1

พะหมี่

พะหมี่